

MUSKULOSKELETÁLNÍ PORUCHY KRČNÍ PÁTEŘE A HORNÍCH KONČETIN SOUVISEJÍCÍ S PRACÍ

Shrnutí zprávy agentury

Muskuloskeletální poruchy krční páteře a horních končetin související s prací (Work-related neck and upper limb musculoskeletal disorders, WRULD) patří k nejběžnějším pracovním onemocněním, které postihuje miliony pracovníků v Evropě ve všech sektorech. Tento informační list přináší klíčové závěry agenturní zprávy, které pojednávají o rozsahu, příčinách a prevenci tohoto problému.

- V mnoha oblastech je třeba dalšího výzkumu.

Dimenze problému

V Evropské unii existují jasné důkazy o tom, že WRULD představují vážný problém týkající se zdravotních problémů a souvisejících nákladů. Rozsah tohoto problému bude pravděpodobně narůstat, protože pracovníci jsou stále více vystavováni rizikovým faktorům vedoucím k těmto onemocněním.

Dostupné údaje ze severovýchodních zemí a Nizozemska ukazují, že náklady na WRULD tvoří 0,5 % až 2 % hrubého národního produktu.

Studie také dokazuje, že ačkoli WRULD postihují značnou část pracovníků všech členských států, proporce onemocnění v jednotlivých zemích se různí. Přímé porovnání nashromážděných dat a jejich následná analýza je složitá a navíc víme jen málo o věrohodnosti těchto informací. Navzdory této skutečnosti došlo podobně navržené studii ke značně rozdílným závěrům. Příčiny těchto rozdílů je nutno dále zkoumat.

Rizikové skupiny

WRULD se mohou objevit ve všech pracovních oborech a typech zaměstnání. Určité pracovní skupiny však jsou tímto rizikem ohroženy významnější měrou:

Konkrétní obory a skupiny s vysokým rizikem:

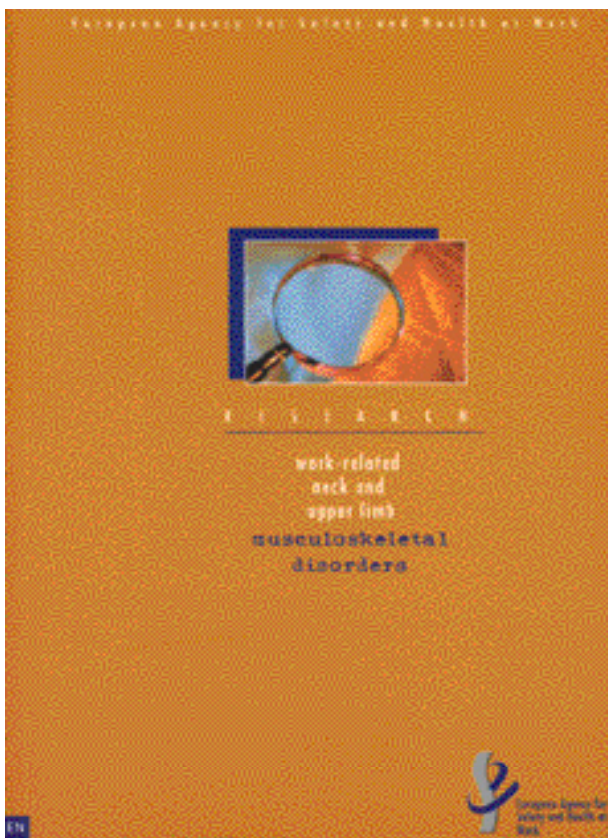
- Zemědělství, lesnictví a rybolov
- Výroba, těžba
- Strojní operátoři
- řemeslníci, krejčí
- Stavebnictví
- Velkoobchod, maloobchod a opravárny
- Hotely, restaurace a stravování
- Sekretářky, písařky
- Nakladači/vykladači

Podle průzkumu postihují WRULD ženy ve větším rozsahu než muže spíše v důsledku typu práce, kterou vykonávají, než pohlaví či jiných osobních faktorů. Rozdílné pohlaví a jeho implikace pro pracovní systém většinou nebylo předmětem zprávy, i zde je však zapotřebí prohloubení výzkumu.

Biologický původ onemocnění

Pro tvrzení, že WRULD mají biologický základ, existují pádné argumenty. Vědecké studie týkající se biomechaniky, matematických modelů a přímého měření fyziologických změn poskytují koherentní a přesvědčivé argumenty o biomechanicky vyvolané patologii onemocnění postihující svalstvo, nervy, šlachy a jiné tělesné tkáně.

Pochopení tohoto biologického mechanismu WRULD se u jednotlivých onemocnění značně liší. Ačkoli například znalosti ohledně syndromu karpálního tunelu jsou rozsáhlé a dostačující, u některých ostatních onemocnění je zapotřebí dalšího výzkumu. I u méně zdokumentovaných onemocnění se však nabízí hypotézy o biologickém původu a výzkum v této oblasti nadále pokračuje.

Zpráva o muskuloskeletálních poruchách krční páteře a horních končetin související s prací (WRULD) byla vypracována a publikována Evropskou agenturou pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Tato zpráva shrnuje současné vědecké znalosti o příčinách WRULD a strategiích, jak se s nimi vypořádat. Její obsah byl potvrzen odbornou vědeckou porotou. Spolupracovali na ní též zástupci zaměstnavatelů a zaměstnanců, stejně jako mnoha orgánů členských států EU. Práce na zprávě byly zahájeny na žádost Evropské komise a provedeny Univerzitou v Surrey ve Spojeném království.

Klíčové závěry a doporučení

- Současné vědecké znalosti již nyní přinášejí zaměstnavatelům dostatek informací o ochraně těch pracovníků, kteří čelí největšímu riziku rozvoje WRULD.
- Kodstranění nedostatku standardních metod pro řešení problému WRULD dostupných členským státům je zapotřebí další konzultace.

Souvislost WRULD s prací

Dle vědeckých zpráv existují jasné vztahy mezi některými WRULD a pracovním výkonem, speciálně tam, kde jsou pracovníci značně vystaveni negativním faktorům.

Následující pracovní faktory zvyšují riziko WRULD:

- Špatné postoje
- Opakující se pohyby
- Namáhavé používání rukou
- Vibrace paží a rukou
- Přímý mechanický tlak na tělesné tkáně
- Chladné pracovní prostředí
- Způsob organizace práce
- Jak pracovníci vnímají organizaci práce (psychosociální pracovní faktory)

Porozumění souvislostem mezi rizikovými faktory (jak působí kombinace vystavení na celkový stupeň rizika poranění) je omezenější. To znamená, že je velmi obtížné stanovit přesné odhady rizika poranění pro rozdílná vystavení rizikovým faktorům na pracovišti. Je však možné a také žádoucí určit pracovníky, kteří náležejí do nejohroženějších skupin. Toto by mělo být prioritou jakékoliv preventivní strategie.

Výzkum ukazuje, že snížení biomechanické zátěže na tělo plynoucí z vystavení rizikovým faktorům na pracovišti snižuje prevalenci muskuloskeletálních poruch krční páteře a horních končetin. Toto je další důkaz vztahu mezi pracovními činnostmi a těmito onemocněními.

Oblast prevence

Současné vědecké znalosti i existující všeobecná doporučení evropských nařízeních pro oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví a jiných materiálů již nyní poskytují několik strategií pro prevenci WRULD. Jedná se o:

- Hodnocení rizik
- Sledování zdravotního stavu
- Informace pracovníkům
- Školení
- Ergonomické pracovní systémy
- Prevence únavy

Ergonomické zásahy se ve snaze o odhalení problémů a navržení řešení zaměřují na účinky celého pracovního prostředí, vybavení, pra-

covních metod, organizace práce atd. Vhodné zásahy pro jakoukoliv z poruch pravděpodobně pomohou v prevenci i ostatních onemocnění, protože na vzniku některých z nich se podílejí tytéž biologické procesy.

Organizace zapojené do preventivních ergonomických programů a programů pro ochranu zdraví při práci by měly napomáhat v podněcování opatření v jiných organizacích. Měli by rovněž podporovat hodnocení efektivity preventivních programů.

Potřeba konsensu v rámci EU

Současné vědecké znalosti přinášejí zaměstnavatelům informace o ochraně pracovníků s největším rizikem. Tato zpráva však také navrhuje potřebu dalších konzultací a sjednocení standardů na evropské úrovni v několika oblastech:

- Stále ještě nejsou k dispozici standardizovaná kritéria pro hodnocení WRULD v celé EU.
- Pro rozvoj standardizovaného přístupu v oblasti hodnocení rizik WRULD jsou zapotřebí další konzultace.

Jak získat tuto zprávu

Úplné znění této zprávy v anglickém jazyce je dostupný na webových stránkách agentury: <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/>.

Tištěnou zprávu „Work-related neck and upper limb musculoskeletal disorders“ (Muskuloskeletální poruchy krční páteře a horních končetin související s prací), Buckle, P., Devereux J., Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, 1999, ISBN 92-828-8174-1, si můžete objednat u Úřadu pro úřední tisky Evropských společenství EUR-OP v Lucemburku (<http://eur-op.eu.int/>), nebo jeho obchodních zástupců. Cena je 7 EUR (bez DPH).

Informační kampaň EU o muskuloskeletálních poruchách

„Ukažme záda muskuloskeletálním poruchám souvisejícím s prací“ je heslo Evropského týdne pro bezpečnost a zdraví při práci, organizovaného patnácti členskými státy Evropské unie během října 2000. Na podporu této akce vyrobila agentura informační listy a jiné materiály. Informace o tomto Evropském týdnu jsou k dispozici na adrese: <http://osha.eu.int/ew2000/>.